

▶ Pohjois-Pohjanmaa
Syksy 2007

PK-YRITYYSBAROMETRI

 Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät

 FINNVERA

Esipuhe

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa ja tämän kehitystä kuvaavaa Pk-yritysbarometria kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisena raporttina ja alueellisina raportteina. Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna.

Syksyn 2007 Pk-yritysbarometri perustuu noin 3800 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Barometrin ennustekyky on ollut hyvä.

Tässä syksyn 2007 alueellisessa raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana ja elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitusta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä. Erityiskysymykset koskevat pk-yritysten sähköistä asiointia, markkinointia ja myyntiä.

Helsingissä 10.10.2007

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät ry

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Pohjois-Pohjanmaan ja koko maan yritykset.....	7
2 Yritykset ja työllisyys.....	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet	15
7 Elinkeinoilmasto	16
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus	18
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	19
10 Yrittäjyysilmapiiri.....	20
11 Pk-yritysten rahoitus	21
12 Pk-yritysten sähköinen asiointi	27
13 Pk-yritysten myynti ja markkinointi	28

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Pk-yritykset odottavat edelleen suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pohjois-Pohjanmaalla toimivista pk-yrityksistä 36 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja kymmenen prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat hieman heikkommat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Edelliseen kyselyyn verrattuna sekä Pohjois-Pohjanmaalla että koko maassa toimivien pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana ovat jonkin verran huonommat.

Koko maan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Myös Pohjois-Pohjanmaan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat positiivisia, lukuun ottamatta tekijää investointien arvo. Suhdannenäkymät ovat alueen yritysten keskuudessa koko maata jonkin verran heikkommat kaikkien osatekijöiden, paitsi tuotantokustannusten osalta. Pohjois-Pohjanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana, mutta henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Näkymät henkilökunnan määrän osalta ovat Pohjois-Pohjanmaalla alhaisemmalla tasolla kuin keväällä 2007.

Alueen pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat resurssitekijät sekä kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Koko maan pk-yritysten tuloksiin verrattuna resurssitekijät koetaan alueella harvemmin kehittämisen esteiksi kuin koko maassa keskimäärin. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 7 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on pahimpana esteenä 46 prosentilla, rahoituksen saatavuus 38 prosentilla ja rahoituksen hinta 16 prosentilla.

Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurin este on työn sivukulut. Alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, noin joka kolmas pitää työn sivukuluja työllistämisen esteenä. 30 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä ja 27 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä 37 prosenttia on ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisen vuoden aikana, ja koko maan yrityksistä 32 prosenttia. Ulkopuolista rahoitusta aikoo ottaa seuraavan vuoden aikana hieman alle joka kolmas Pohjois-Pohjanmaalla toimivista pk-yrityksistä. Koko maan tasolla vastaava luku on joka neljäs pk-yritys. Useimmiten Pohjois-Pohjanmaan yritykset aikovat hankkia rahoitusta koneiden ja laitteiden korvausinvestointeihin, rakennusinvestointeihin ja yrityksen kehittämishankkeisiin. Pohjois-Pohjanmaan pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (82 %) tai Finnverasta (34 %).

Koko maan pk-yrityksistä kahdella kolmesta ja Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä 69 prosentilla on tällä hetkellä omat www-sivut. Näistä yrityksistä noin joka toinen ilmoittaa sivuillaan olevan yksityiskohtaista tietoa tuotteista ja palveluista, minkä lisäksi noin kolmannes koko maan ja 24 prosenttia Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä ilmoittaa sivuillaan olevan hintatietoja. Neljä kymmenestä pk-yrityksestä koko maassa ja 36 prosenttia Pohjois-Pohjanmaan alueella tarjoaa asiakkailleen mahdollisuuden tehdä tilauksia sähköpostin välityksellä. Viidellä prosentilla koko maan ja neljällä prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä on verkkokauppa. 44 prosenttia koko maan yrityksistä ja 48 prosenttia Pohjois-Pohjanmaan yrityksistä sanoo tuotteidensa ja/tai palveluidensa olevan sellaisia, ettei niitä ole käytännössä mahdollista ostaa internetin välityksellä.

Pohjois-Pohjanmaalla 70 prosentilla pk-yrityksistä markkinointi ja myynti ovat pääsääntöisesti yrittäjän tai toimitusjohtajan vastuulla. 16 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä on omaa markkinointi- ja myyntihenkilöstöä. Myyntitoiminnan keskeisimpinä haasteena pidetään uusien asiakkaiden hankkimista sekä nykyisten asiakassuhteiden kehittämistä.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten suhdannenäkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Tutkimuksen on tehnyt Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta elo-, syys- ja lokakuussa 2007.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä Fonecta ProFinder yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Otokoko on 3823 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internetkyselyinä 1.8.–31.8.2007. Osa vastaajista värvättiin osallistumaan kyselyyn puhelimitse. Tiedonkeruu on toteutettu Taloustutkimus Oy:n CAWI-ohjelmalla (Computer Aided Web Interview). Raportin luvussa "Aineisto" on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Pohjois-Pohjanmaan osalta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimuksessa tutkimusjohtaja Ville Haikola, yhteyspäällikkö Jyrki Kärpänoja ja markkinatutkija Jarno Rautio, Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja Uusimaa).

2) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ saldoluku = + 30 %

AINEISTO

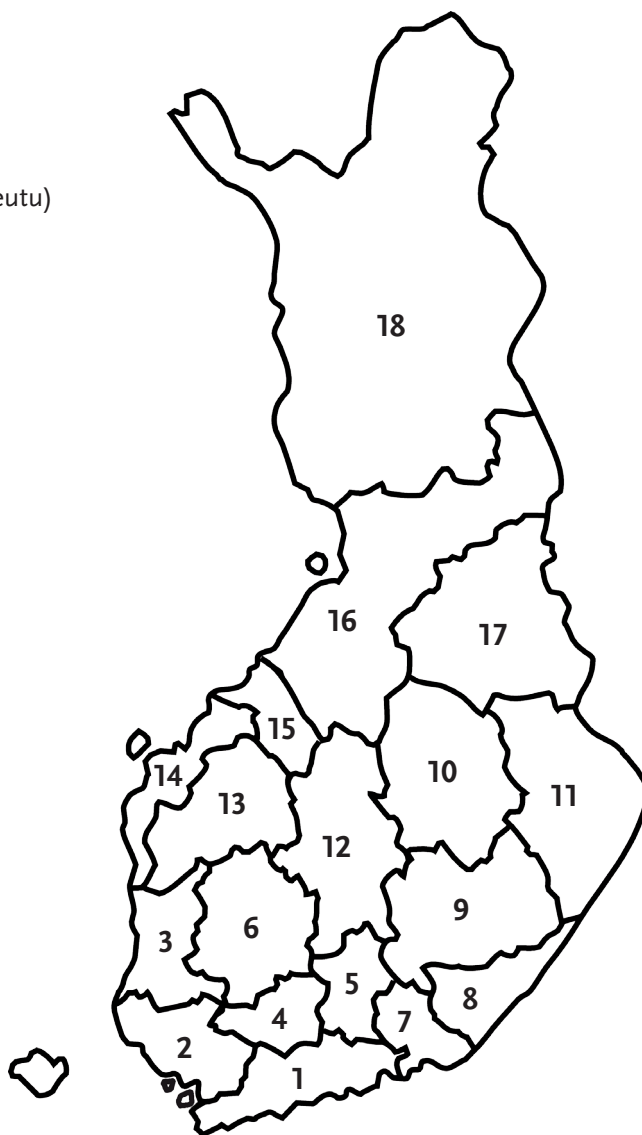
Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoä käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:**PK-YRITYS BAROMETRI 2/2007**
- Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	POHJOIS-POHJANMAA	200	5 %
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	35	18 %
	Rakentaminen (TOL: F)	47	24 %
	Kauppa (TOL: G)	36	18 %
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	82	41 %
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	96	48 %
	5 - 9 henkilöä	54	27 %
	10 - 19 henkilöä	22	11 %
	20 - 49 henkilöä	17	9 %
	50+ henkilöä	11	6 %
LIIKEVAIHTO VUONNA 2006	Alle 0,20 milj. euroa	62	31 %
	0,20 - 0,49 milj. euroa	31	16 %
	0,50 - 1,49 milj. euroa	61	31 %
	1,50+ milj. euroa	42	21 %
	Ei vastausta	4	2 %
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	19	10 %
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	71	36 %
	Pyrkii säilyttämään asemansa	69	35 %
	Ei kasvutavoitetta	39	20 %
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	2	1 %
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	152	76 %
	Kyllä, vie itse suoraan	32	16 %
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	24	12 %
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1995	130	65 %
	1996 - 2000	26	13 %
	2001 - 2006	44	22 %
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	163	82 %
	Palkattu toimitusjohtaja	20	10 %
	Muut	17	9 %

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. Uusimaa, erilliset raportit:
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

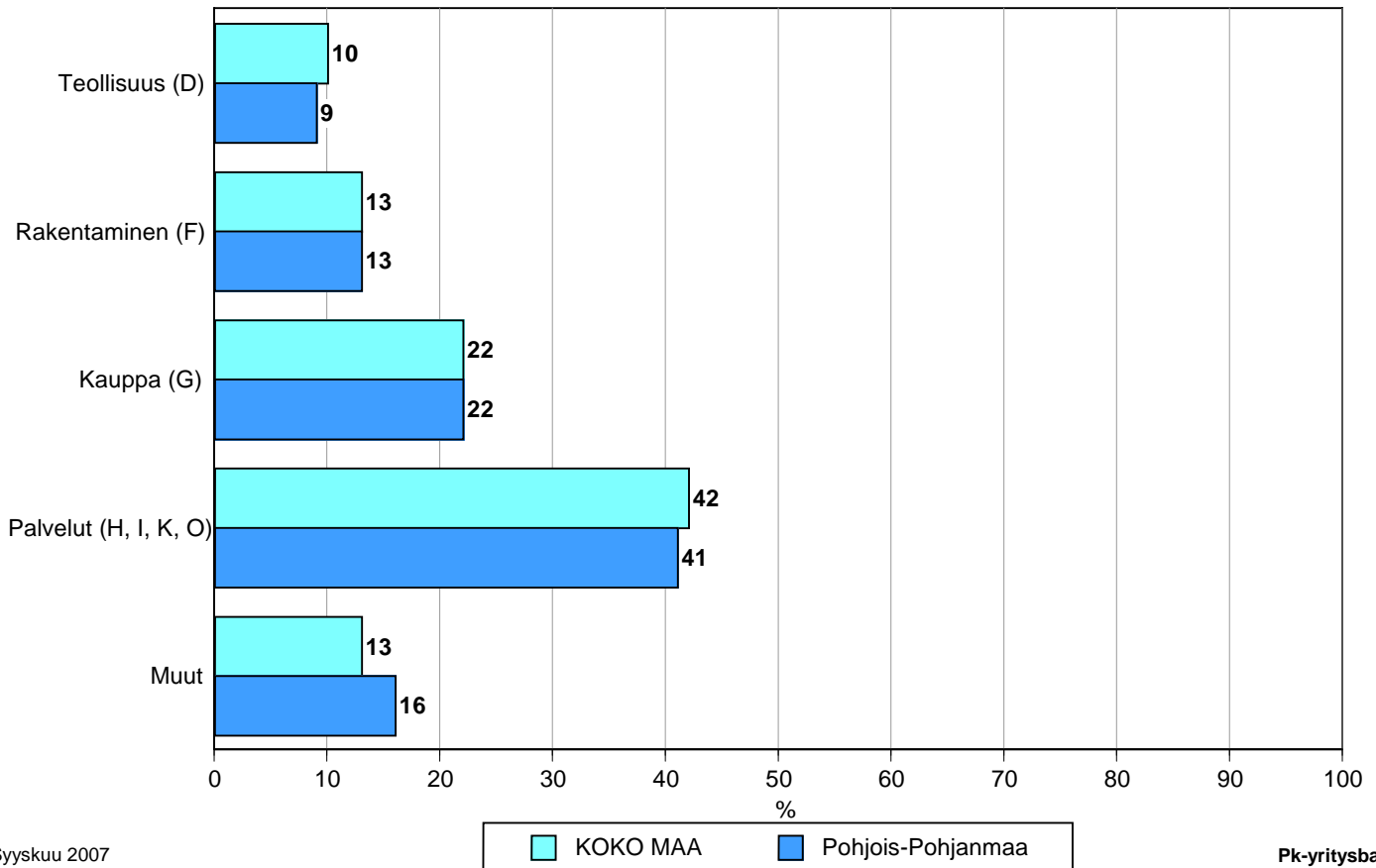

Tutkimustulokset

1 Pohjois-Pohjanmaan ja koko maan yritykset

Suomessa oli 236 435 yritystä vuonna 2005.¹ Näistä yrityksistä noin 14000 toimi Pohjois-Pohjanmaalla. Pohjois-Pohjanmaalla on teollisuuden ja palvelualojen yrityksiä suhteellisesti aavistuksen vähemmän kuin koko maassa keskimäärin.²

1. YRITYSTEN OSUUDET ERI TOIMIALOILLA

Syyskuu 2007
Alkuperätunniste 4642/JKÄ/VH/JNR/ss/jso

Pk-yrittäjäbarometri
Syksy 2007

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

² Yritystiedot, lähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri. Yritysmäärä on arvioitu Tilastokeskuksen alueellisten toimipaikkatietojen perusteella. Alueen yritysmääränä on käytetty lukua, joka on saatu kertomalla alueen toimipaikkojen määrä koko maan yritysten lukumäärän ja toimipaikkojen lukumäärän suhteella.

2 Yritykset ja työllisyys

Pohjois-Pohjanmaalla toimivissa yksityisen sektorin yrityksissä ja yhteisöissä työskenteli vuonna 2004 noin 82400 työntekijää³. Työttömyysaste oli vuonna 2006 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 7,7 % ja Pohjois-Pohjanmaalla 9,7 %.

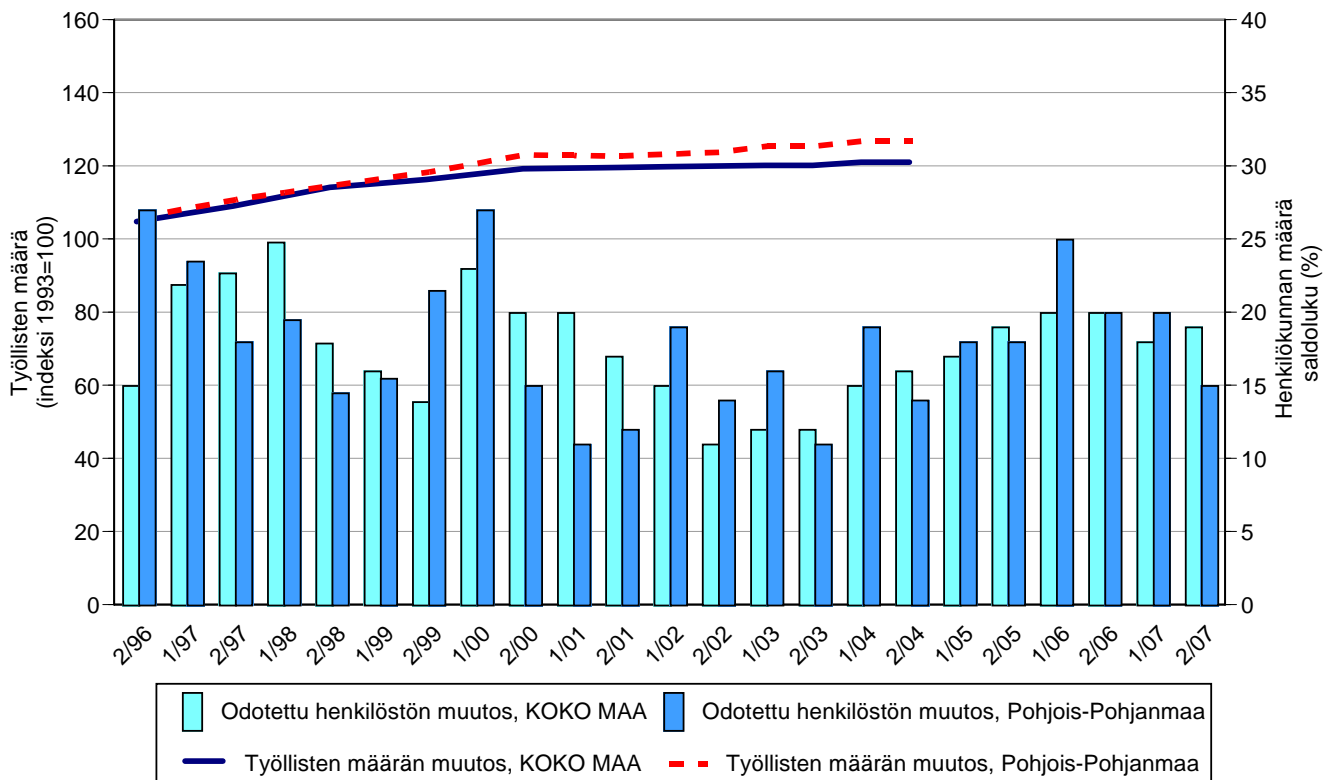
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	24	72	5	19
Pohjois-Pohjanmaa	21	74	6	15

Pohjois-Pohjanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pohjois-Pohjanmaalla alhaisemmalla tasolla kuin keväällä 2007 (saldoluku tuolloin +20 %). Koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät hieman paremmat kuin edellisessä kyselyssä, sillä keväällä 2007 henkilökunnan määrän saldoluku oli +18 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Pohjois-Pohjanmaan työllisten määrää (indeksi 1993=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana⁴. Tuorein käytettävissä oleva tieto on Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta vuodelta 2004.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

Syyskuu 2007

Alkuperätunniste 4642/JKÄA/H/JNR/ss/jso

³ Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto.

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

Pk-yritysbarometri
Syksy 2007

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

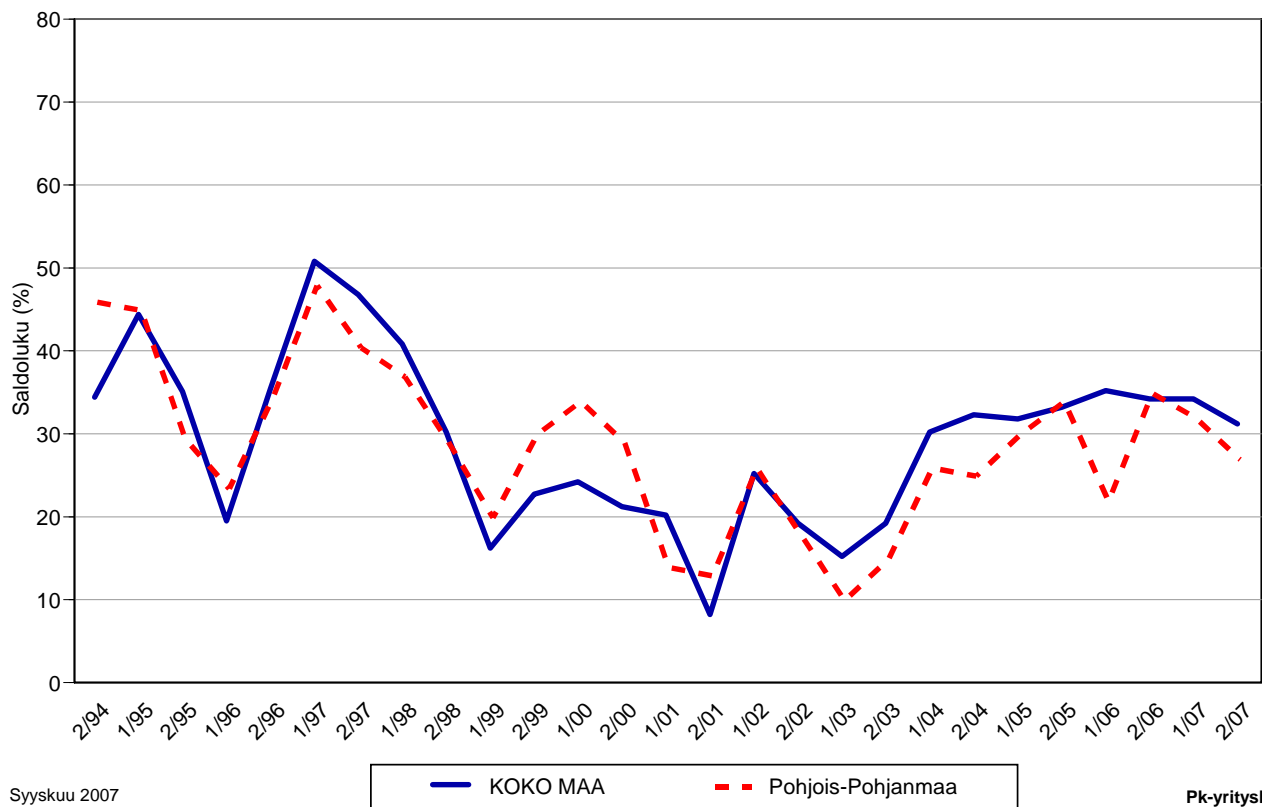
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
	%	%	%	%
KOKO MAA	38	55	7	31
Pohjois-Pohjanmaa	36	54	10	27

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pohjois-Pohjanmaalla toimivista pk-yrityksistä nyt 36 prosenttia ennakoi suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 10 prosenttia yrityksistä ennakoi suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat hieman heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 2/94 lähtien. Kevään 2007 tilanteeseen verrattuna ovat Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana jonkin verran laskeneet.

3.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

Syyskuu 2007
Alkuperätunniste 4642/JKÄ/VH/JNR/ss/jsj

Pk-yritysbarometri
Syyskuu 2007

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

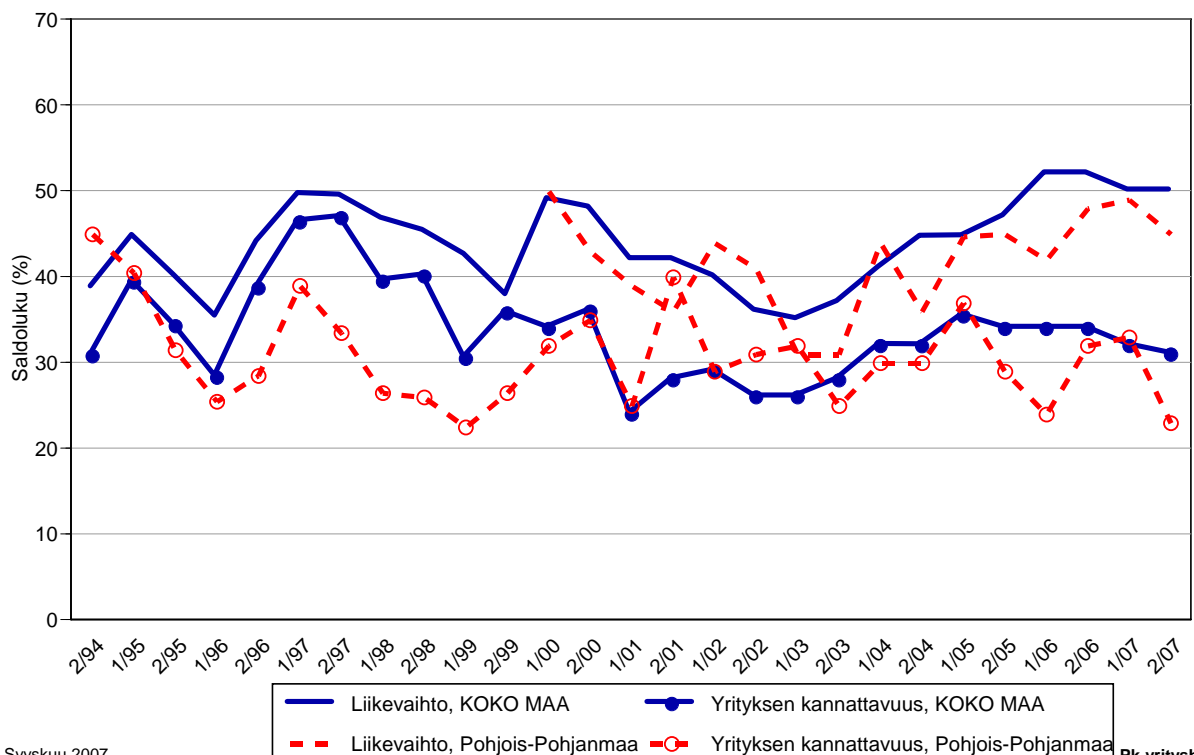
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vaka-varaisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	58	23	18	18	46	43	44	27
Yhtä suuri	35	62	75	75	47	46	50	66
Pienempi	8	15	7	7	7	11	6	7
Saldoluku (%)	50	8	11	11	39	31	38	20
Pohjois-Pohjanmaa								
Suurempi	54	19	19	16	46	39	41	24
Yhtä suuri	36	61	71	75	47	44	55	64
Pienempi	10	20	10	9	7	16	4	12
Saldoluku (%)	45	-1	8	7	39	23	37	12

Koko maan suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Myös Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat positiiviset kaikkien muiden, lukuun ottamatta tekijää investointien arvo, suhteen. Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat lähes kaikkien osatekijöiden suhteen heikommät kuin koko maan kohdalla. Tuotantokustannusten nousua ennakoii sama määrä vastaajia kuin koko maassa keskimäärin.

Seuraavasta kuvioista nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁵ kehitys jaksosta 2/94 lähtien. Sekä liikevaihdon että kannattavuuden suhdannenäkymät ovat Pohjois-Pohjanmaalla jonkin verran laskeneet kevään 2007 kyselystä. Koko maan suhdannenäkymät ovat liikevaihdon osalta kevään 2007 tasolla ja kannattavuuden kohdalla lievässä laskussa.

3.2 SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

Syyskuu 2007
Alkuperätunniste 4642/JKÄ/VH/JNR/ss/jso

Pk-yritysbarometri
Syksy 2007

⁵ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

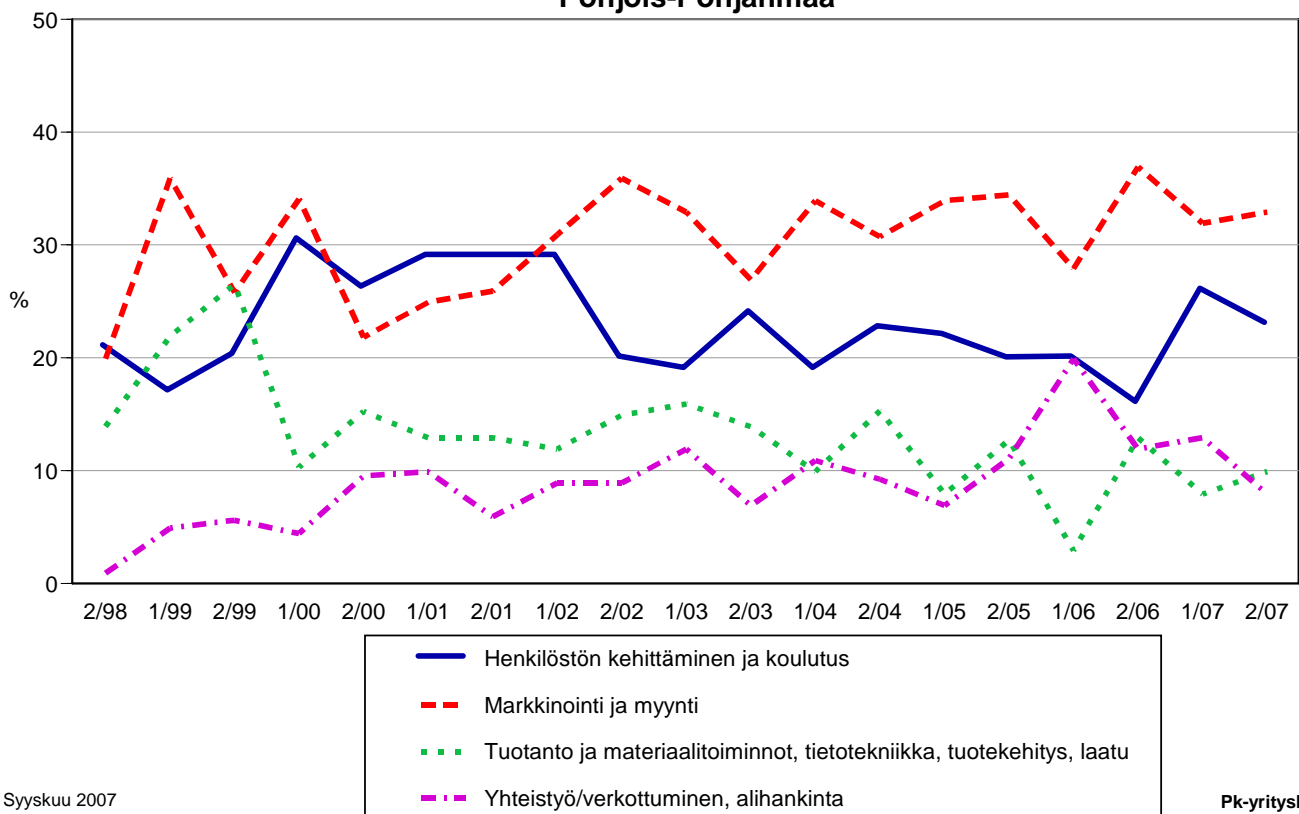
Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
Johtaminen	4	3
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	21	23
Markkinointi ja myynti	34	33
Vienti ja kansainvälistyminen	4	4
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	6	8
Tuotanto ja materiaalityönnöt, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	9	10
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	13	8
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	2
Ei kehittämistarvetta/ Ei osaa sanoa	8	9

Koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yritysten kehittämistarpeet ovat hyvin samankaltaisia. Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksissä koetaan olevan koko maan keskiarvon tavoin eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta sekä alueen että koko maan pk-yrityksillä on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa.

Yhteistyöhön/verkottumiseen ja alihankintaan sekä henkilöstön kehittämiseen ja koulutukseen liittyvät kehittämistarpeet ovat vähentyneet Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten keskuudessa kevään 2007 tilanteeseen verrattuna.

4. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET Pohjois-Pohjanmaa

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	6	5
byrokratia	2	1
työlainsäädäntö	1	1
työehtosopimukset	1	1
muu sääntely	2	1
KUSTANNUSTASO	17	19
verotus	4	5
palkkataso	3	3
työn sivukulut	7	10
muut tuotantokustannukset	3	1
KILPAILUTILANNE	22	27
kireä kilpailutilanne	14	19
markkinoiden liiallinen keskittyminen	2	3
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	1	0
markkinoita vääristävät tuet	1	0
harmaa talous, konkurssit jne.	1	0
kysynnän riittämättömyys	3	4
RAHOITUS	7	7
rahoituksen saatavuus	2	3
rahoituksen hinta	1	1
vakuuksien puute	3	3
RESURSSITEKIJÄT	35	31
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	18	14
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	3	2
toimitilat	3	5
koneet ja laitteet	1	1
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	5	6
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	8	9
MUUT TEKIJÄT	3	2
EI OSAA SANOA	3	1

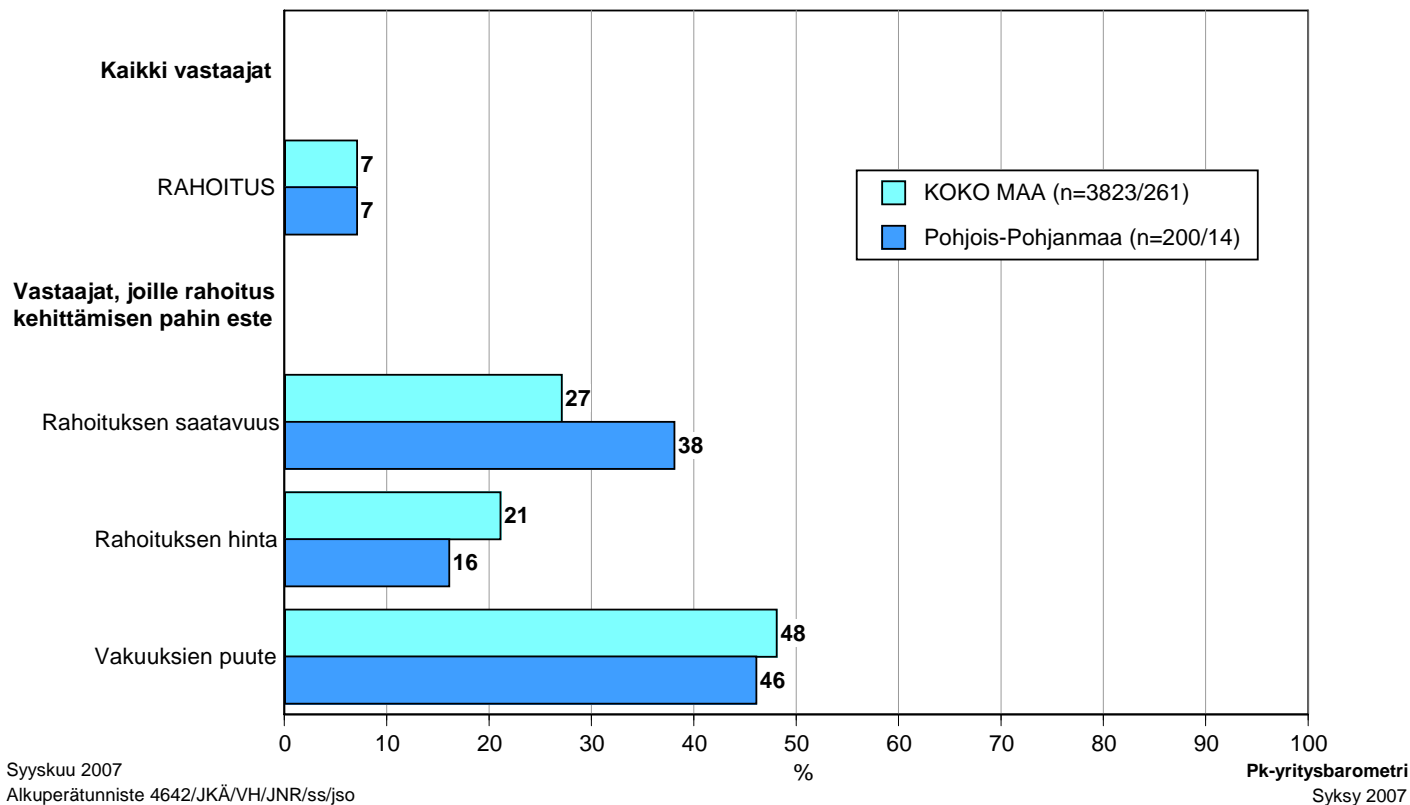
Pohjois-Pohjanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat resurssitekijät ja kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteiksi. Resurssitekijät koetaan kuitenkin pienemmäksi kehittämisen esteeksi Pohjois-Pohjanmaalla kuin koko maassa keskimäärin.

Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 7 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan ja koko maan pk-yrityksille. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on pahimpana kehittämisen esteenä hieman alle puolella ja rahoituksen saatavuus 38 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksellä. Koko maassa sekä kaikki että kasvuhakuiset⁶ pk-yritykset pitävät rahoitusta kokonaisuudessaan nyt pienempänä kehittämisen esteenä verrattuna kevään 2007 tilanteeseen. Sama tilanne on myös Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksissä.

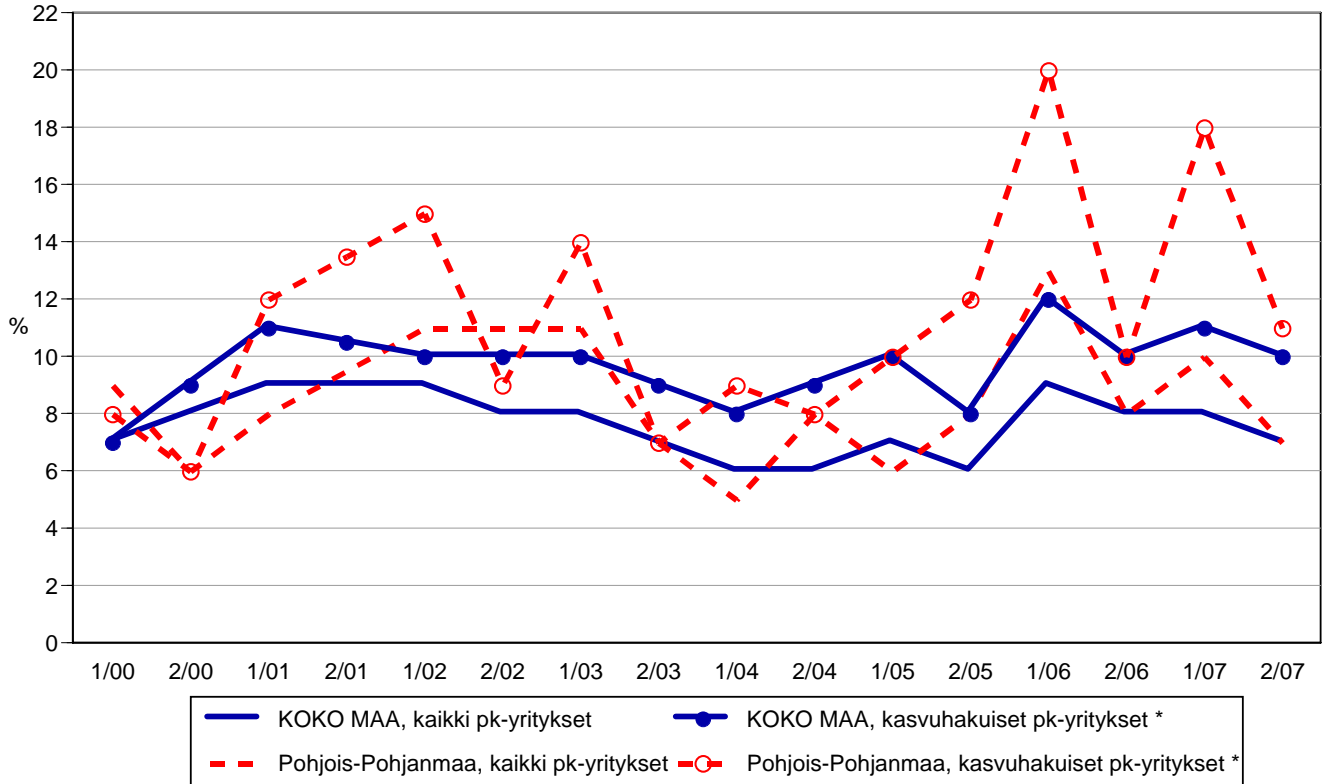
⁶ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET - Rahoitus -

n=kaikki vastaajat/rahoitus suurin kehittämisen este

5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET - Rahoitus kokonaisuudessaan -

Syyskuu 2007
Alkuperätunniste 4642/JKÄ/VH/JNR/ss/jso

*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

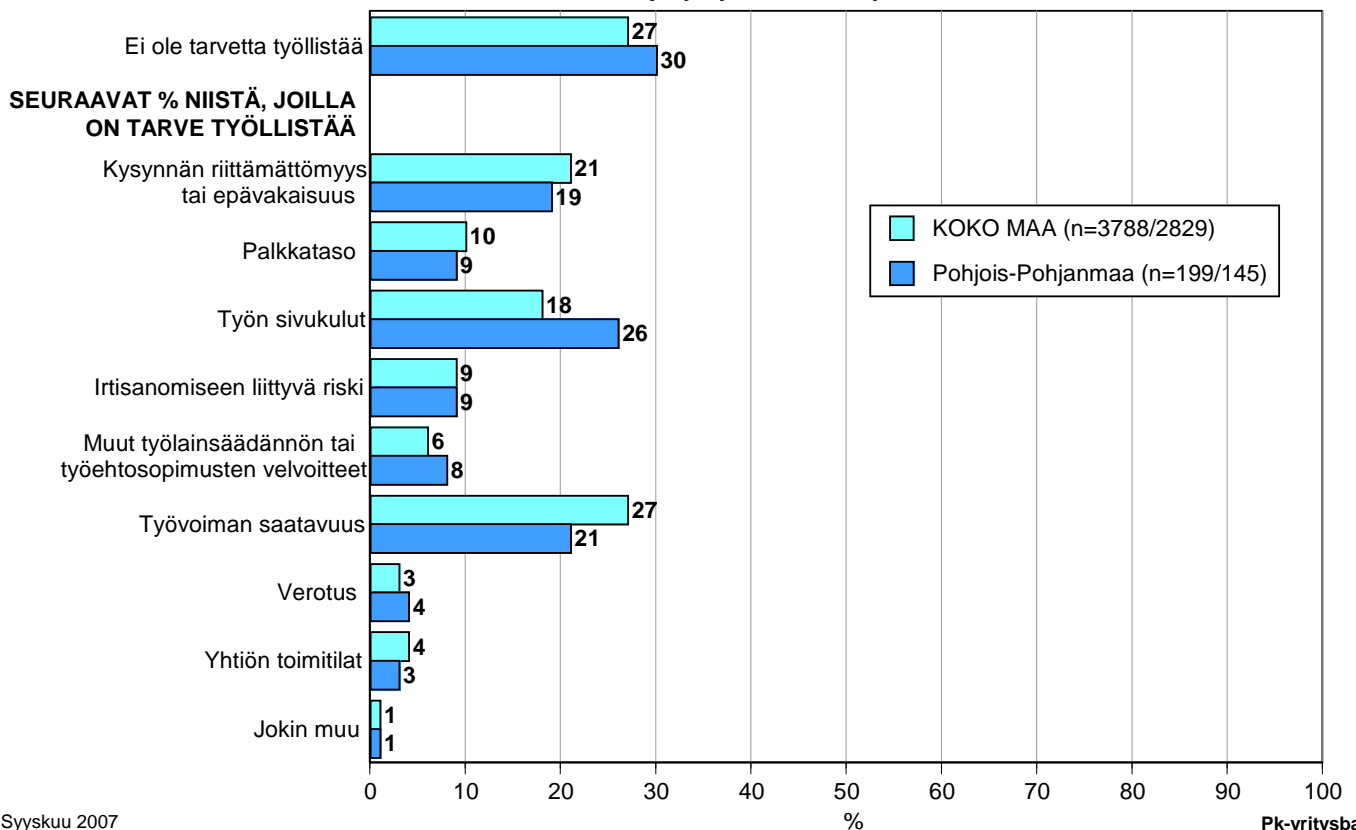
Pk-yrittäjäbarometri
Syksy 2007

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurin este on työn sivukulut, jota noin joka neljäs niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä. Myös työvoiman saatavuus nousee työllistämisen esteeksi pk-yrityksille, joilla on tarve työllistää. Kolmanneksi työllistämisen esteeksi nousee kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus. Nämä kolme tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. 30 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä ja 27 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

6. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN SUURIN ESTE

n=kaikki vastaajat/yrityksellä tarve työllistää

Syyskuu 2007

Alkuperätunniste 4642/JKÄ/VH/JNR/ss/jso

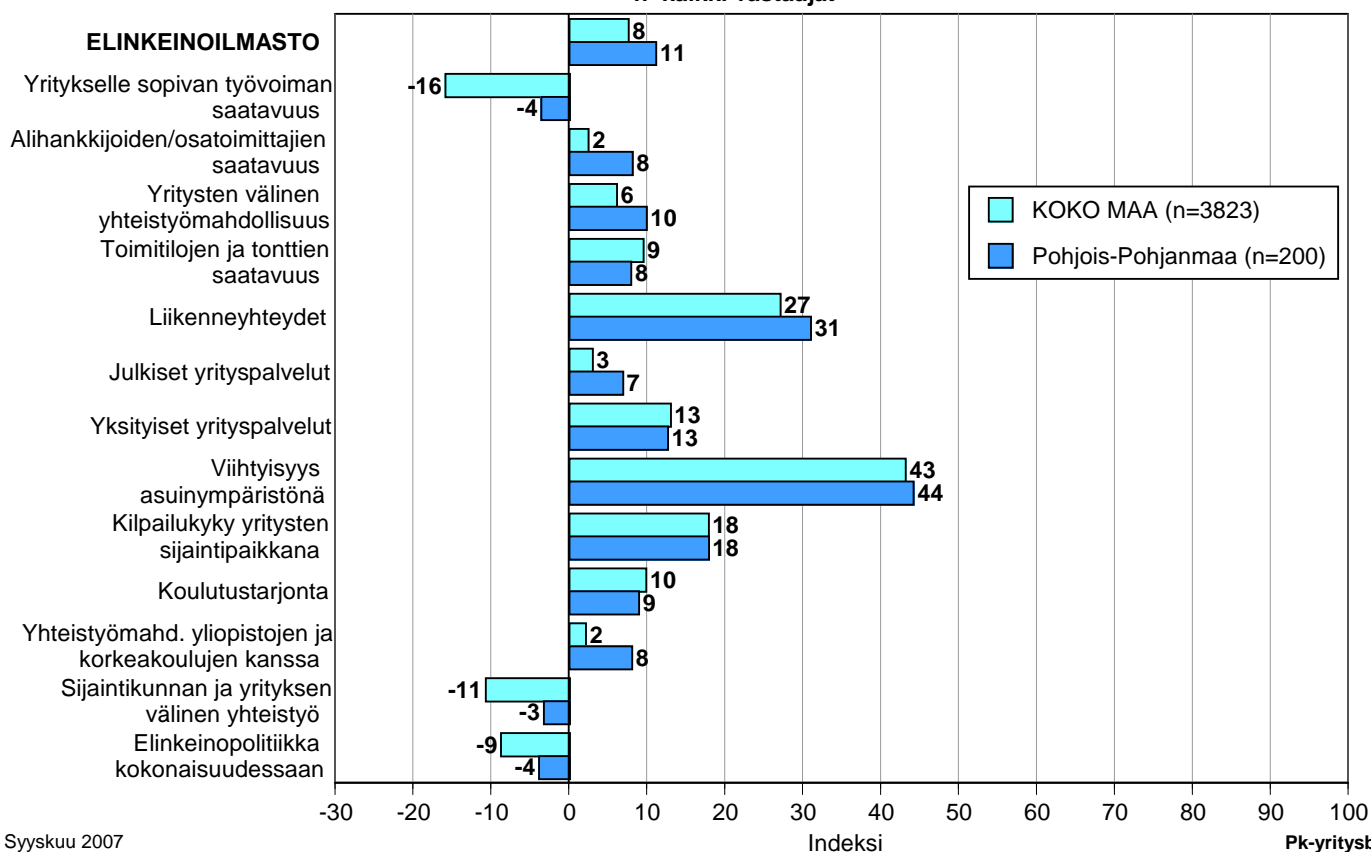
Pk-yritysbarometri
Syksy 2007

7 Elinkeinoilmasto

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Pohjois-Pohjanmaalla tyytyväisempiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevat pk-yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuinympäristönä ja liikenneyhteyksiin. Tyytymättömmimpiä alueella ollaan yritykselle sopivan työvoiman saatavuuteen, sijaintikunnan ja yrityksen väliseen yhteistyöhön sekä elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan. Pohjois-Pohjanmaalla pk-yritykset ovat koko maan pk-yrityksiä tyytyväisempiä lähes kaikkiin elinkeinoilmastonsa osa-alueisiin. Koko maan keskimääräinen tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on lähes samassa tasossa, kuin keväällä 2007. Pohjois-Pohjanmaalla ollaan melko samoissa lukemissa kuin keväällä 2007. Aiemmin kysytty tekijä 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ole ollut mukana kyselyssä vuodesta 2006 lähtien.

7.1 ELINKEINOILMASTO

n=kaikki vastaajat

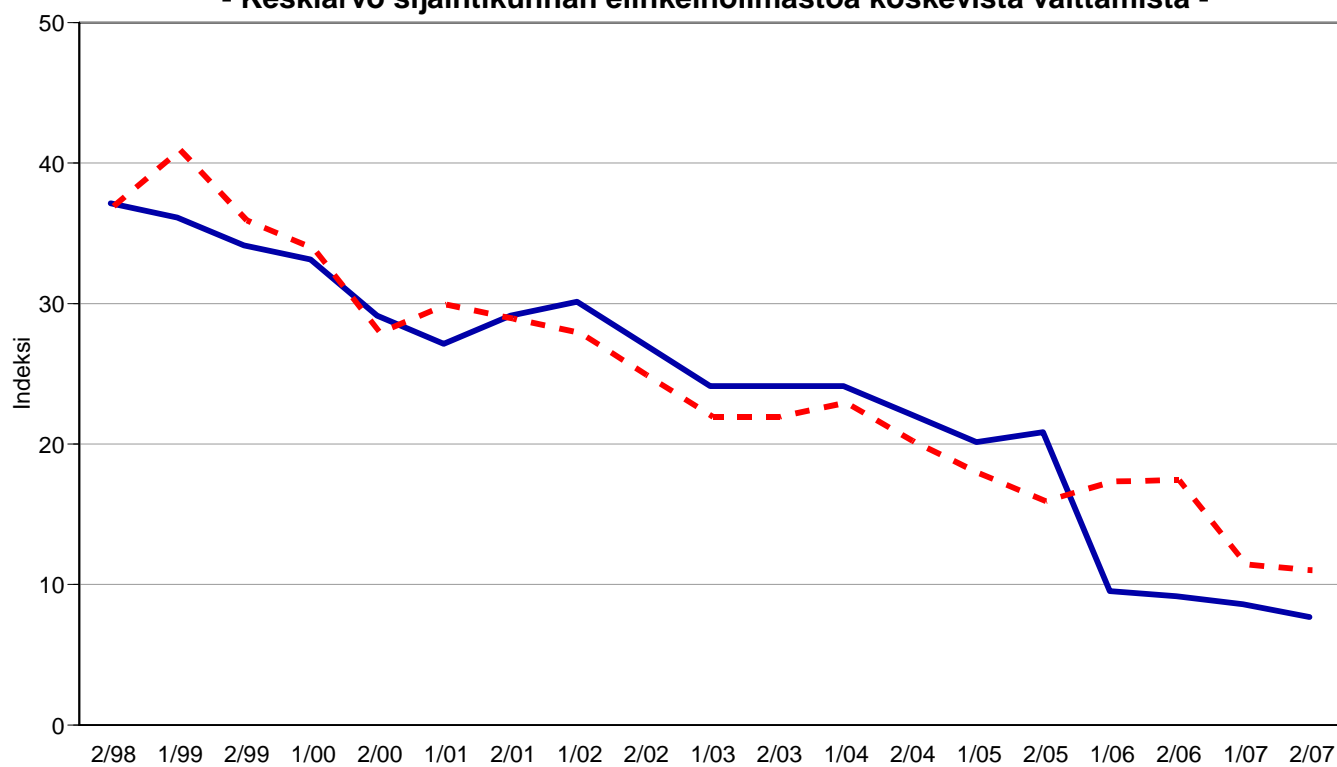

Syyskuu 2007
Alkuperätunniste 4642/JKÄ/VH/JNR/ss/jso

Pk-yritysbarometri
Syksy 2007

7.2 ELINKEINOILMASTO

- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä -

Syyskuu 2007
Alkuperätunniste 4642/JKÄ/VH/JNR/ss/jso

— KOKO MAA - - - Pohjois-Pohjanmaa

Pk-yritysbarometri
Syksy 2007

8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

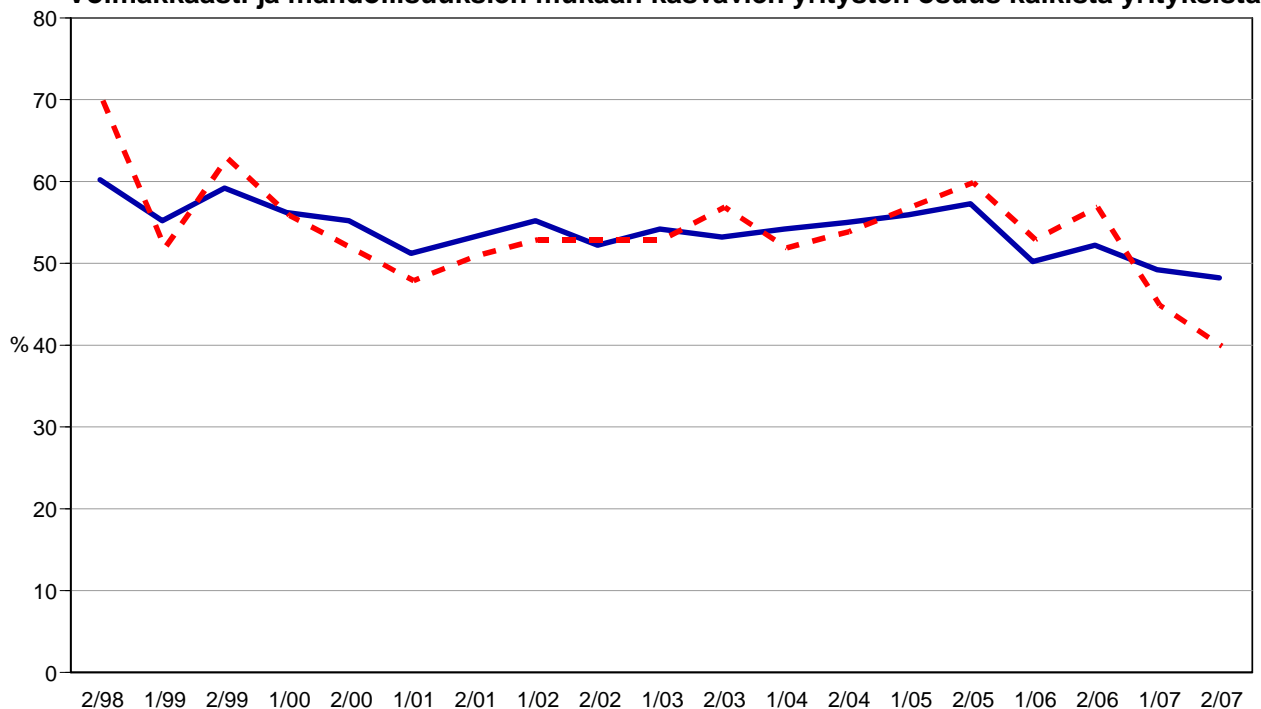
	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	8	8
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	40	32
Pyrimme säilyttämään asemamme	34	37
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	16	22
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	2

Pohjois-Pohjanmaalla on suhteellisesti saman verran voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana puolestaan ennakoivat prosentit koko maan ja kaksi prosenttia Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä. Tärkeimpänä kasvukeinonaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Pohjois-Pohjanmaalla 40 prosenttia ja koko maassa 48 prosenttia. Voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus on laskenut koko maassa hiukan, kun taas Pohjois-Pohjanmaan alueella se on noussut selvemmin, kolmen prosenttiyksikön verran. Kokonaisuutena kasvuhakuisten pk-yritysten osuus alueella on hieman laskenut kevään 2007 tilanteeseen verrattuna. Myös koko maassa kasvuhakuisten osuus on laskenut hieman kevään 2007 tilanteeseen verrattaessa.

8. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

- Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä -

9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

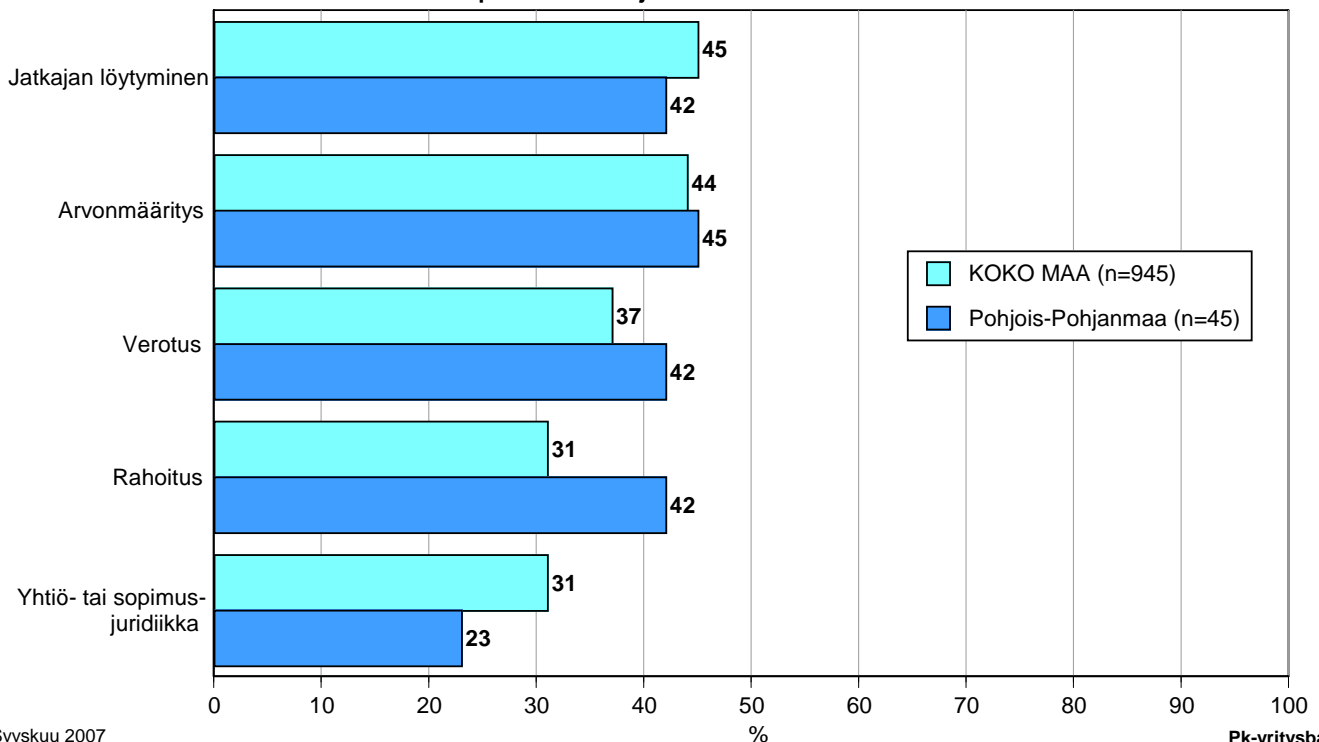
Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Pohjois- Pohjanmaa %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	67	72
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	9	7
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	14	13
Ei osaa sanoa	11	8

Pohjois-Pohjanmaan alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana joka viidennessä pk-yrityksessä. Suurin haaste sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille Pohjois-Pohjanmaan alueella on arvon määrittäminen. Seuraavat haasteet tulevat tasaväkisinä, eli jatkajan löytäminen, verotus ja rahoitus koetaan myös ongelmiksi alueen pk-yritysten keskuudessa.

9. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA

- Yritykset, joissa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana -
n=sukupolven-/omistajanvaihdos viiden vuoden sisällä

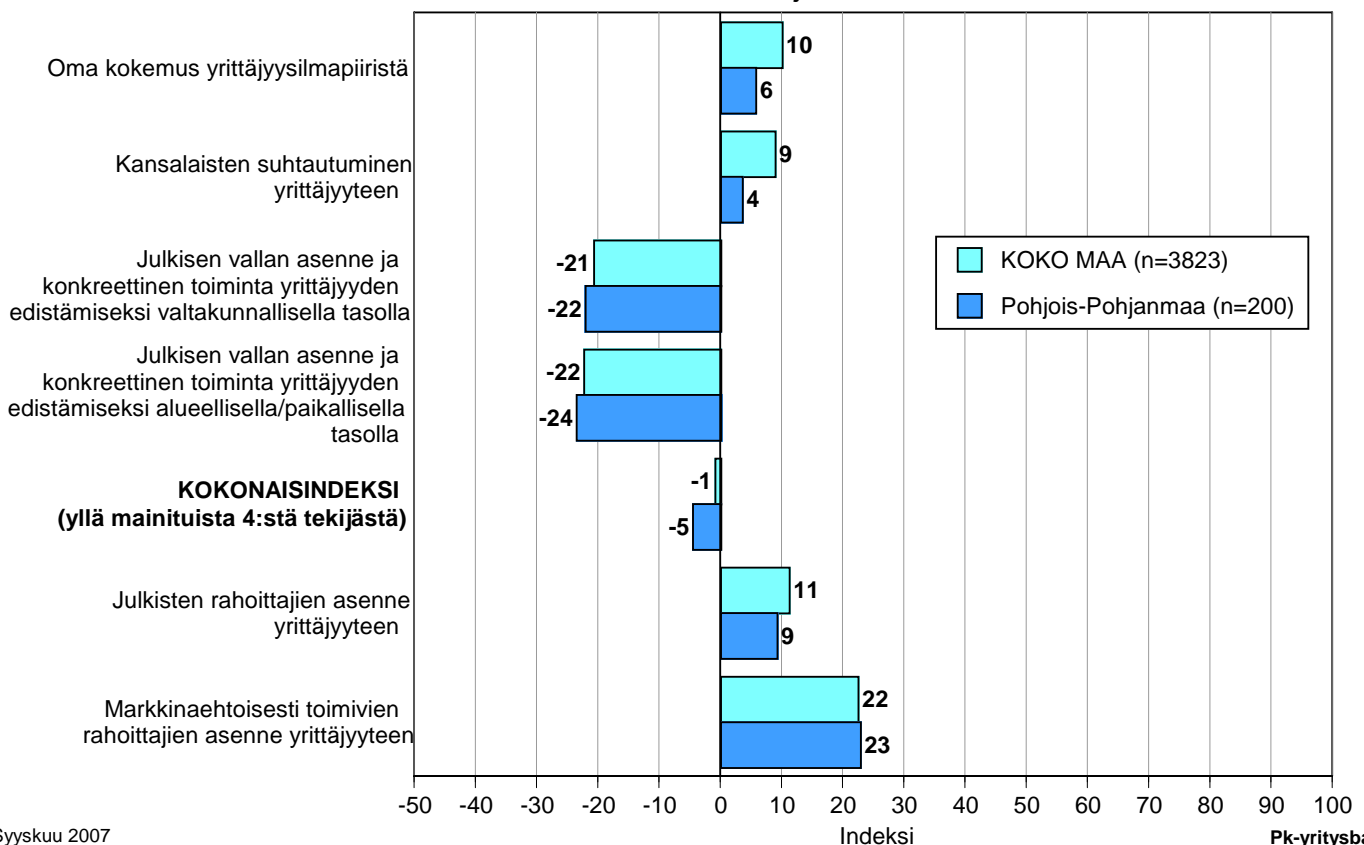
10 Yrittäjyysilmapiiri

Koko maan keskimääräinen kokonaisindeksi yrittäjyysilmapiirille on negatiivinen -1, kun taas Pohjois-Pohjanmaalla se on -5. Indeksien osatekijöistä oma kokemus yrittäjyysilmapiiristä sekä kansalaisten suhtautuminen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi. Arviot em. tekijöistä ovat koko maassa positiivisemmat kevääseen 2007 verrattuna, sen sijaan Pohjois-Pohjanmaalla em. tekijöitä arvioidaan kriittisemmin kuin keväällä. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Pohjois-Pohjanmaalla että koko maan osalta.

Julkisten rahoittajien ja myös markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Pohjois-Pohjanmaan alueella melko samanlaisiksi, kuin koko maassa keskimäärin. Julkisten rahoittajien asenne yrittäjyyteen koetaan kuitenkin Pohjois-Pohjanmaalla hieman heikommaksi kuin koko maassa keskimäärin. Markkinaehtoisien rahoittajien asenne saa paremman arvioin julkiseen puoleen verrattuna sekä Pohjois-Pohjanmaalla että koko maassa keskimäärin.

10. YRITTÄJYYSILMAPIIRI

n=kaikki vastaajat

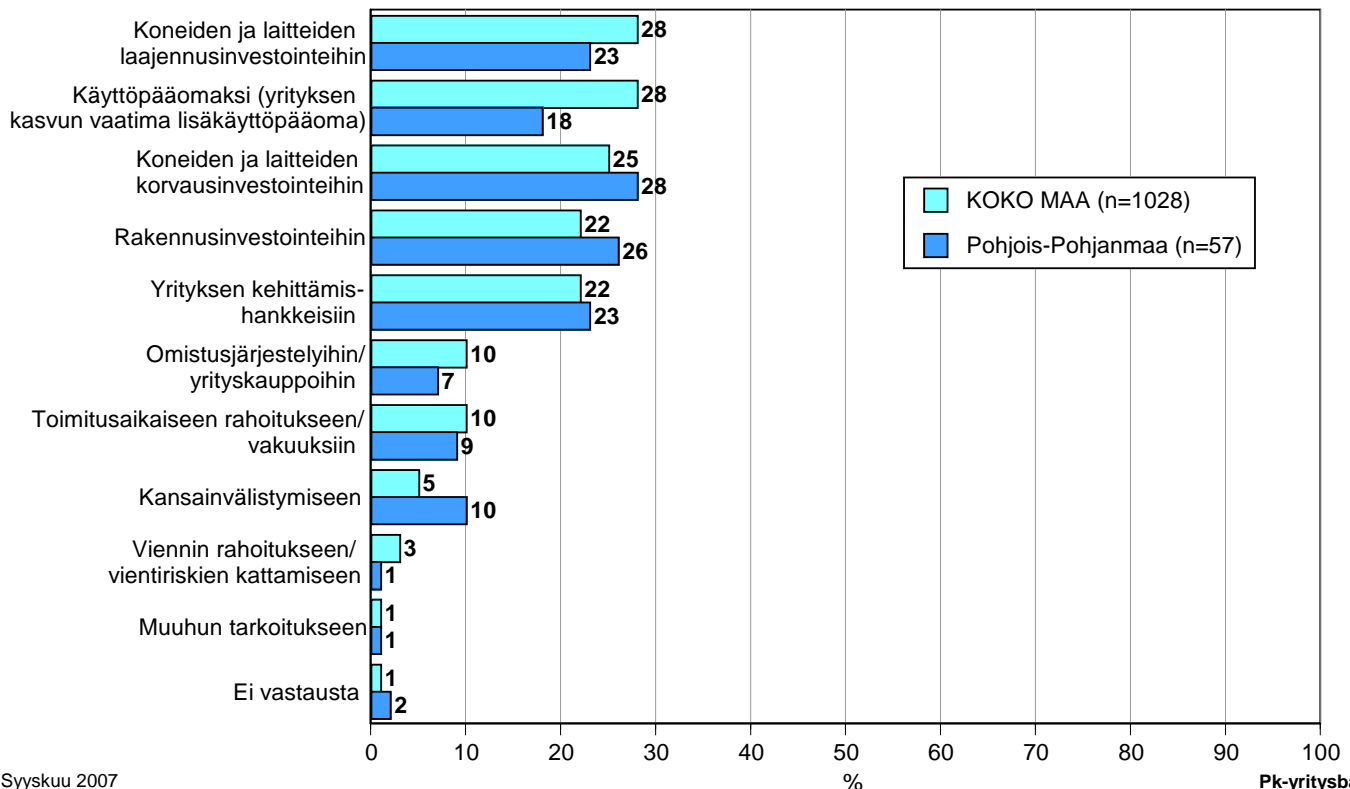
11 Pk-yritysten rahoitus

Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yrityksistä 37 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 32 prosenttia.

Hieman alle joka kolmas Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Vastaava luku koko maan osalta on joka neljäs pk-yritys. Useimmiten alueen yritykset aikovat hankkia rahoitusta koneiden ja laitteiden korvausinvestointeihin, rakennusinvestointeihin ja yrityksen kehittämishankkeisiin. Pohjois-Pohjanmaan pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (82 %) tai Finnverasta (34 %). Pääomasijoittajilta rahoitusta aikoo hakea 11 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

11. MIHIN KÄYTTÖTARKOITUKSEEN AIKOO OTTAA ULKOPUOLISTA RAHOITUSTA - Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta -

n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

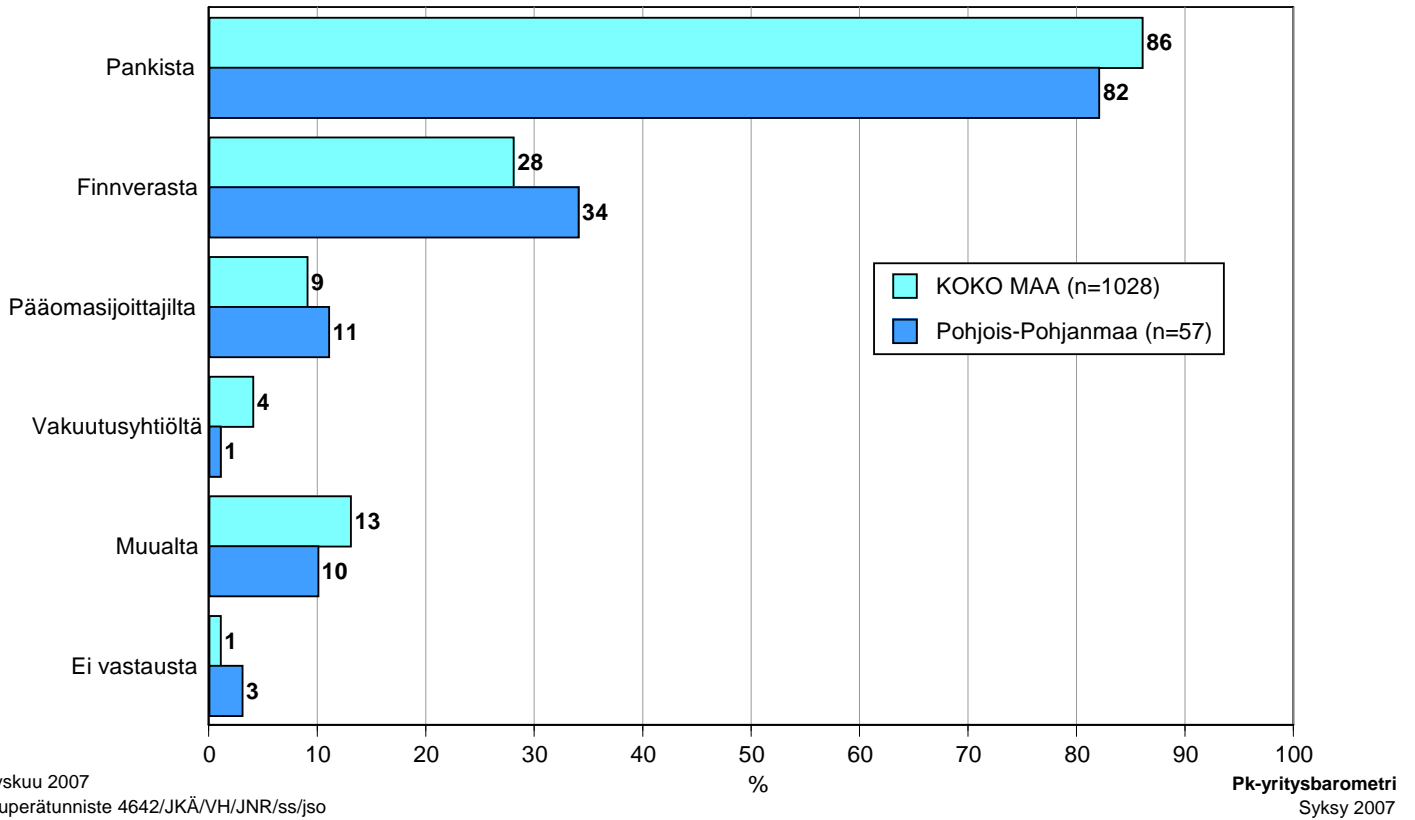

Syyskuu 2007
Alkuperätunniste 4642/JKÄ/VH/JNR/ss/jso

Pk-yrittäjäbarometri
Syyskuu 2007

12. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA

- Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta -
n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

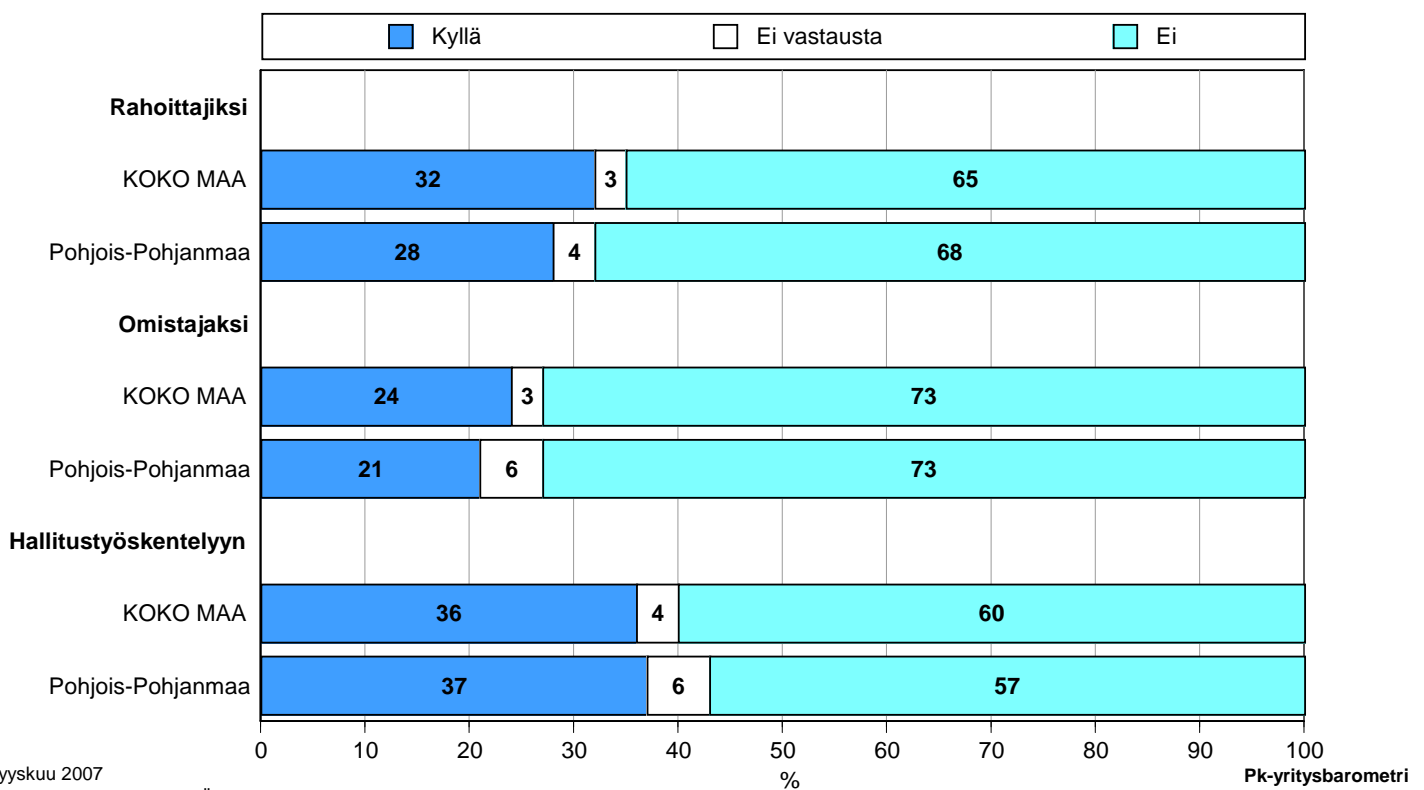

Noin joka kolmas Pohjois-Pohjanmaan ja koko maan osakeyhtiömuotoisista pk-yrityksistä olisi halukas ottamaan yksityisiä henkilöpääomasijoittajia mukaan yritysten toimintaan rahoittajiksi, joka viides rahoittajiksi Pohjois-Pohjanmaalla ja noin neljä kymmenestä sekä koko maassa että Pohjois-Pohjanmaalla hallitustyöskentelyyn.

Yksityisiä pääomasijoittajia osakeyhtiömuotoisista alueen pk-yrityksistä ottaisi puolestaan mukaan yrityksen toimintaan rahoittajiksi alle neljä kymmenestä, omistajiksi noin joka viides sekä koko maan että alueen pk-yrityksistä ja hallitustyöskentelyyn koko maassa joka neljäs ja Pohjois-Pohjanmaalla joka kolmas pk-yritys.

13.1 OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN YKSITYISIÄ HENKILÖPÄÄOMASIJOITTAJIA MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=2580, Pohjois-Pohjanmaa n=134

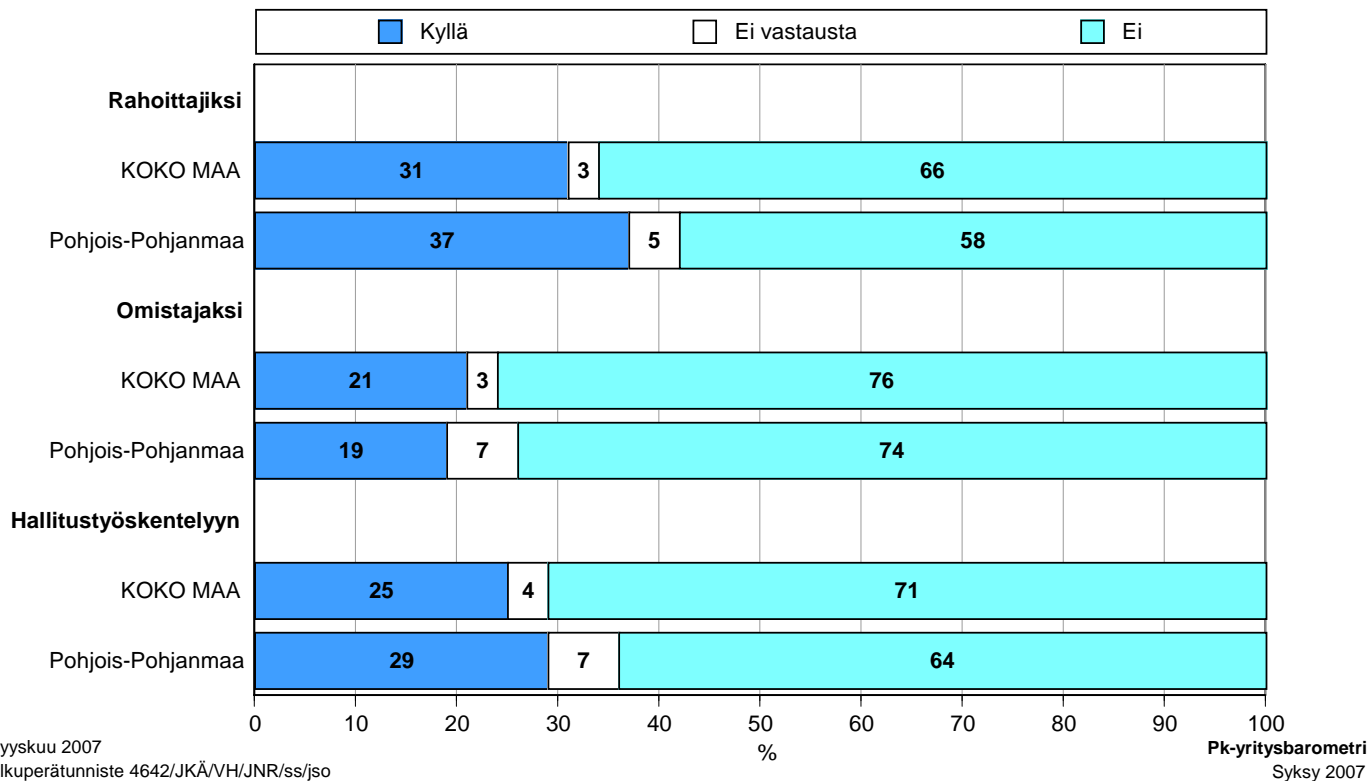

Syyskuu 2007
Alkuperätunniste 4642/JKÄ/VH/JNR/ss/jso

Pk-yritysbarometri
Syksy 2007

13.2 OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN YKSITYISIÄ PÄÄOMASIJOTUSYHTIÖITÄ MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=2580, Pohjois-Pohjanmaa n=134

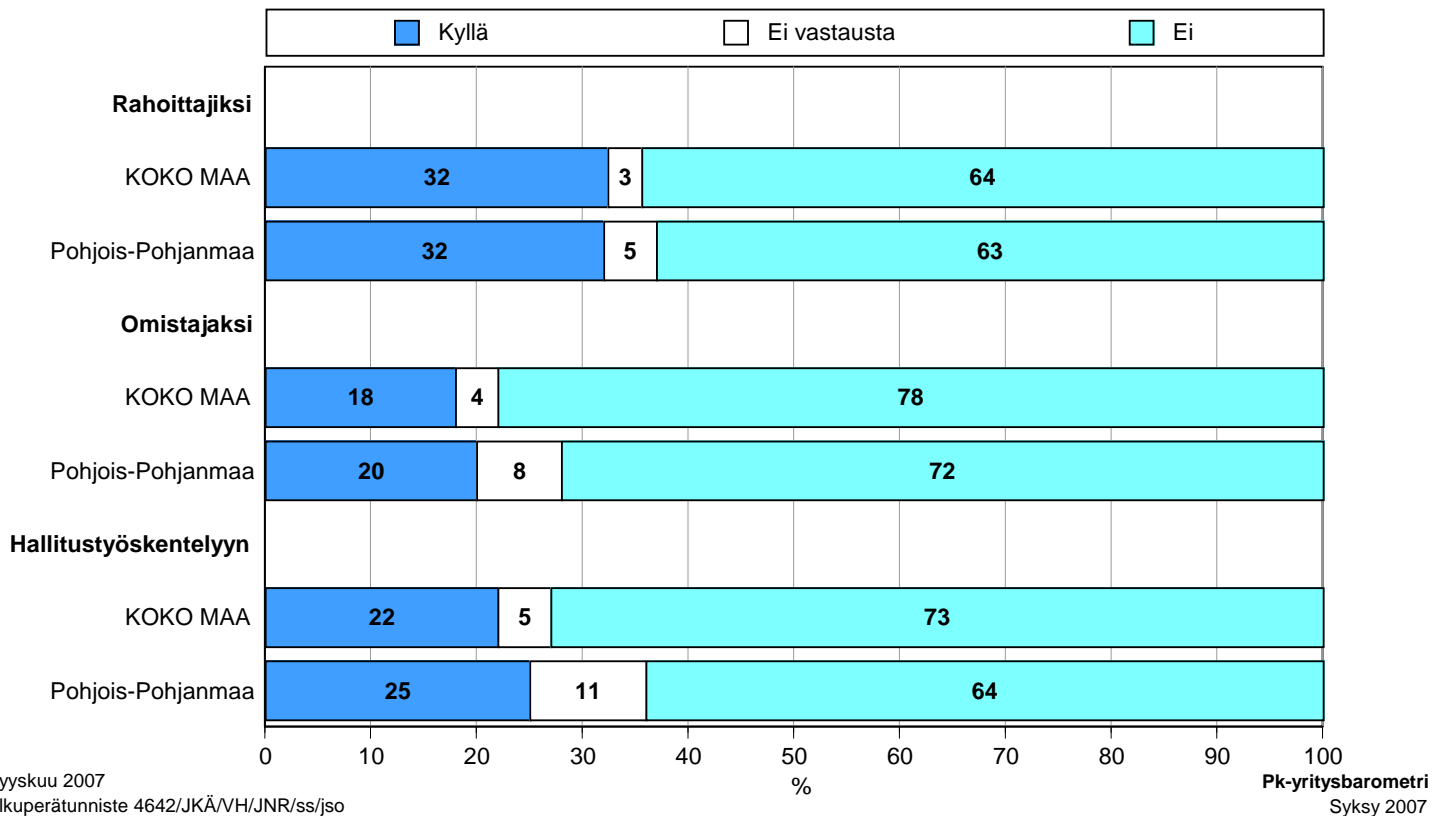

Alueellisia pääomasijoitusrahastoja ottaisi toimintaan mukaan rahoittajaksi alueella ja koko maassa joka kolmas, omistajaksi noin joka viides ja hallitustyöskentelyyn koko maan pk-yrityksistä noin joka viides ja Pohjois-Pohjanmaalla joka neljäs.

Pohjois-Pohjanmaalla ja myös koko maassa neljä kymmenestä pk-yrityksestä olisi valmis ottamaan julkisia pääomasijoittajia yrityksensä rahoittajiksi, noin joka viides omistajaksi ja hallitustyöskentelyyn Pohjois-Pohjanmaalla noin joka viides pk-yritys.

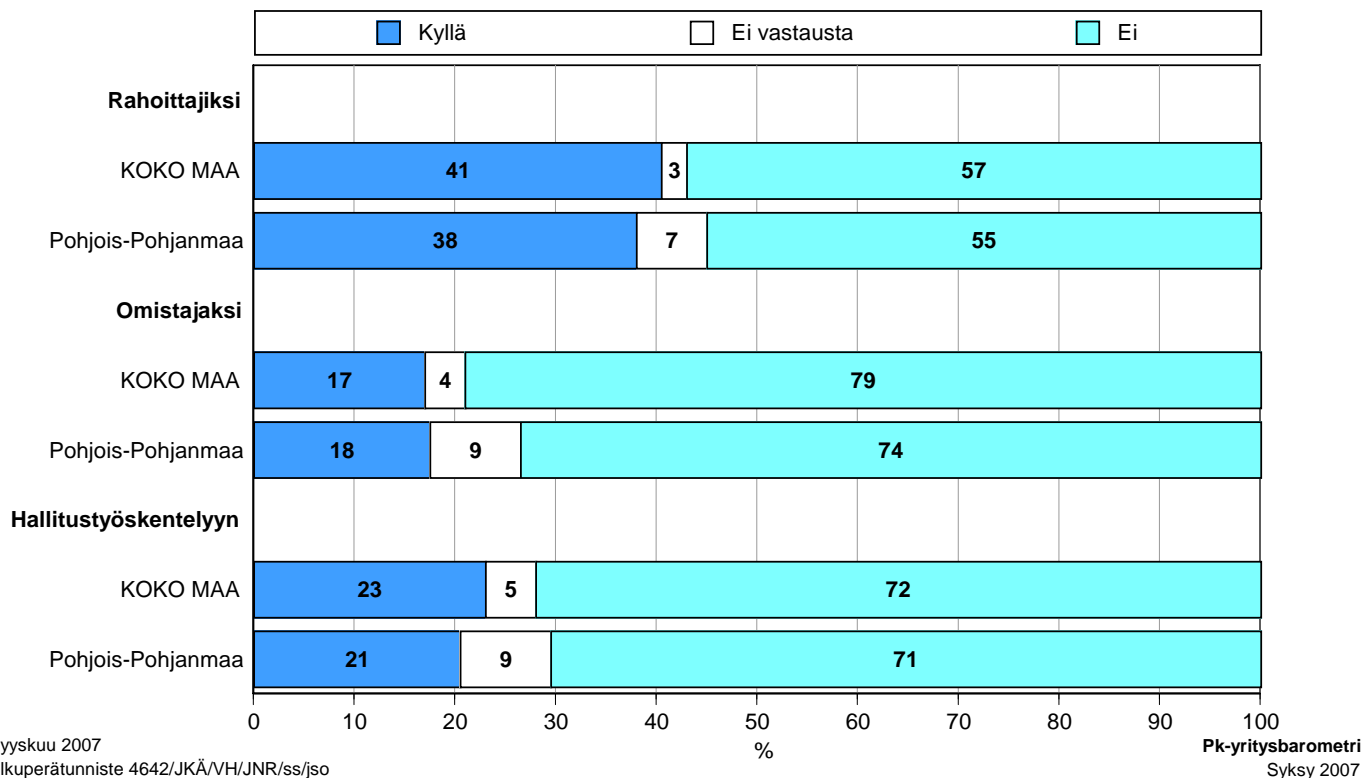
13.3 OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN ALUEELLISIA PÄÄOMASIJOITUSRAHASTOJA MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=2580, Pohjois-Pohjanmaa n=134

13.4 OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN JULKISIA PÄÄOMASIJOITTAJIA MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=2580, Pohjois-Pohjanmaa n=134

12 Pk-yritysten sähköinen asiointi

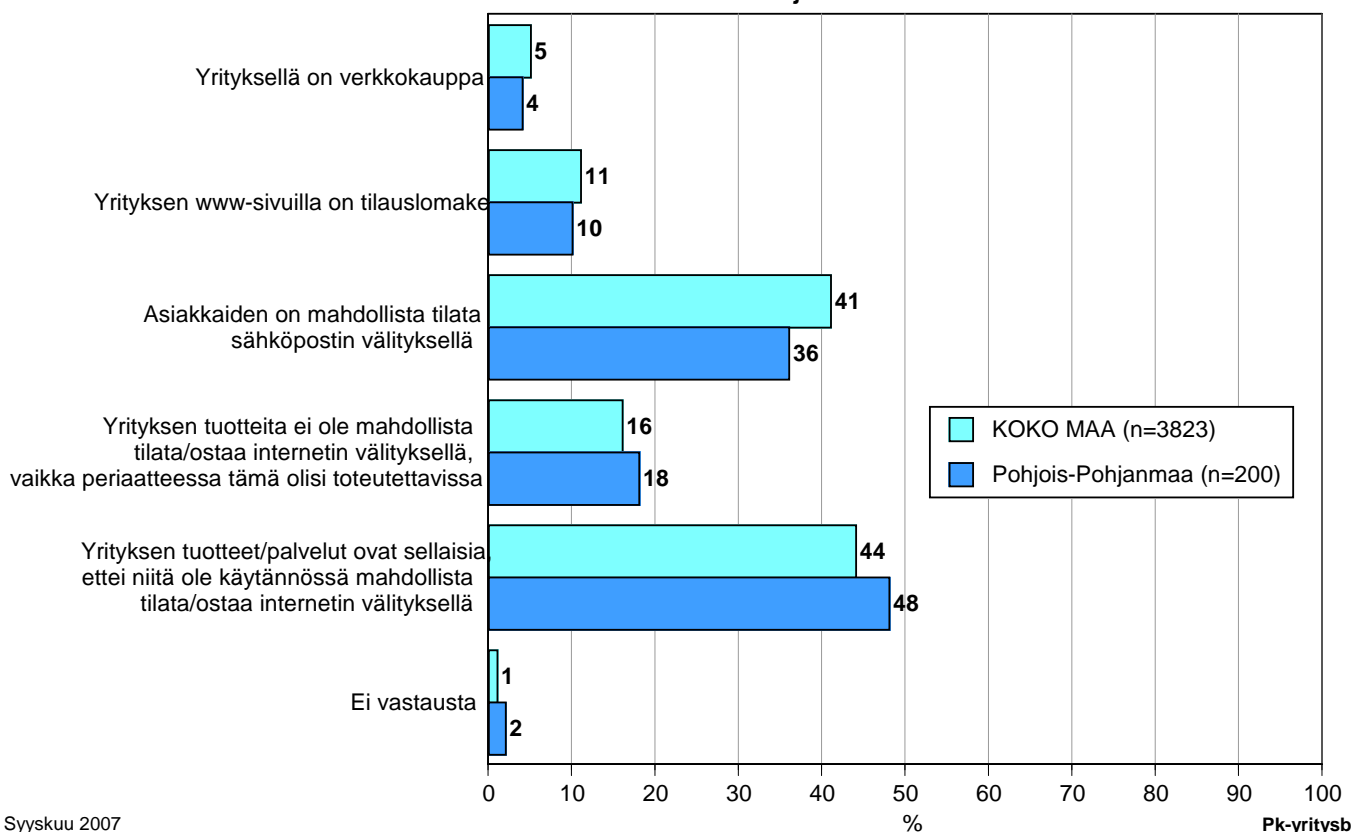
Koko maan pk-yrityksistä kahdella kolmesta on tällä hetkellä omat www-sivut ja 13 prosentilla sivut ovat suunnitelmissa. Pohjois-Pohjanmaalla omat sivut on 69 prosentilla pk-yrityksistä ja 12 prosenttia suunnittelee sivujen perustamista.

Noin joka toinen koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan alueen niistä pk-yrityksistä, joilla on omat www-sivut, ilmoittaa sivuillaan oleva yksityiskohtaista tietoa tuotteista ja palveluista. 45 prosentilla koko maan ja 48 prosenttia alueen yrityksistä on sivuillaan lyhyt tai yleisluontoisempi kuvaus palveluistaan. Muun tiedon lisäksi hintatietoja sanoo www-sivuillaan olevan noin kolmannes koko maan ja 24 prosenttia alueen pk-yrityksistä.

Neljä kymmenestä pk-yrityksestä koko maassa ja 36 prosenttia Pohjois-Pohjanmaan alueella tarjoaa asiakkailleen mahdollisuuden tehdä tilauksia sähköpostin välityksellä. Koko maassa viidellä prosentilla ja Pohjois-Pohjanmaalla neljällä prosentilla on verkkokauppa ja noin joka kymmenennellä koko maan ja alueen pk-yrityksellä on www-sivuillaan tilauslomake. Koko maan kohdalla tuotteet/palvelut ovat noin neljällä kymmenestä yrityksestä sellaisia, ettei internet ole sopiva kanava niiden hankkimisen. Pohjois-Pohjanmaan alueella vastaava luku on 48 prosenttia.

14. OTTAAKO YRITYS VASTAAN SÄHKÖISIÄ TILAUKSIA/OSTOKSIA

n=kaikki vastaajat

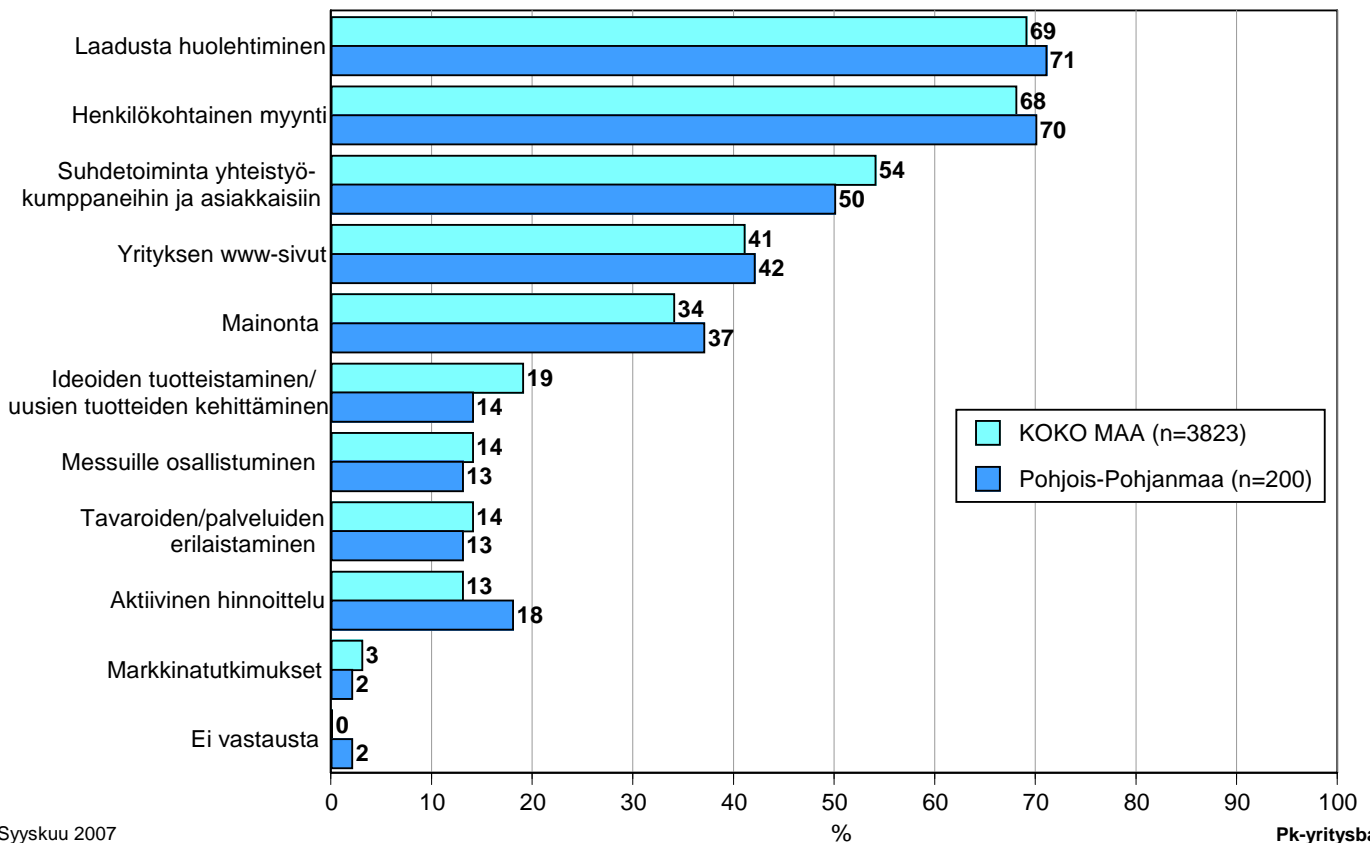
13 Pk-yritysten myynti ja markkinointi

Koko maan pk-yrityksistä valtaosan, eli 72 prosentin, kohdalla yrityksen markkinointi ja myynti ovat pääasiallisesti yrittäjän tai toimitusjohtajan vastuulla. Pohjois-Pohjanmaalla vastaava luku on 70 prosenttia. 16 prosentilla pk-yrityksistä Pohjois-Pohjanmaalla ja joka viidennellä koko maassa on puolestaan omaa markkinointi- ja myyntihenkilöstöä.

Kaksi kolmesta koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yrityksistä pitää laadusta huolehtimista yrityksensä tärkeimpänä markkinoinnin osana. Lähes saman verran koko maan ja myös alueen pk-yrityksistä pitää seuraavaksi tärkeimpänä osana henkilökohtaista myyntiä. Kolmanneksi tärkeimpänä markkinoinnin osana pk-yrittäjät pitävät suhdetoimintaa yhteistyökumppaneihin ja asiakkaisiin.

15. YRITYKSEN MARKKINOINNIN TÄRKEIMMÄT OSAT

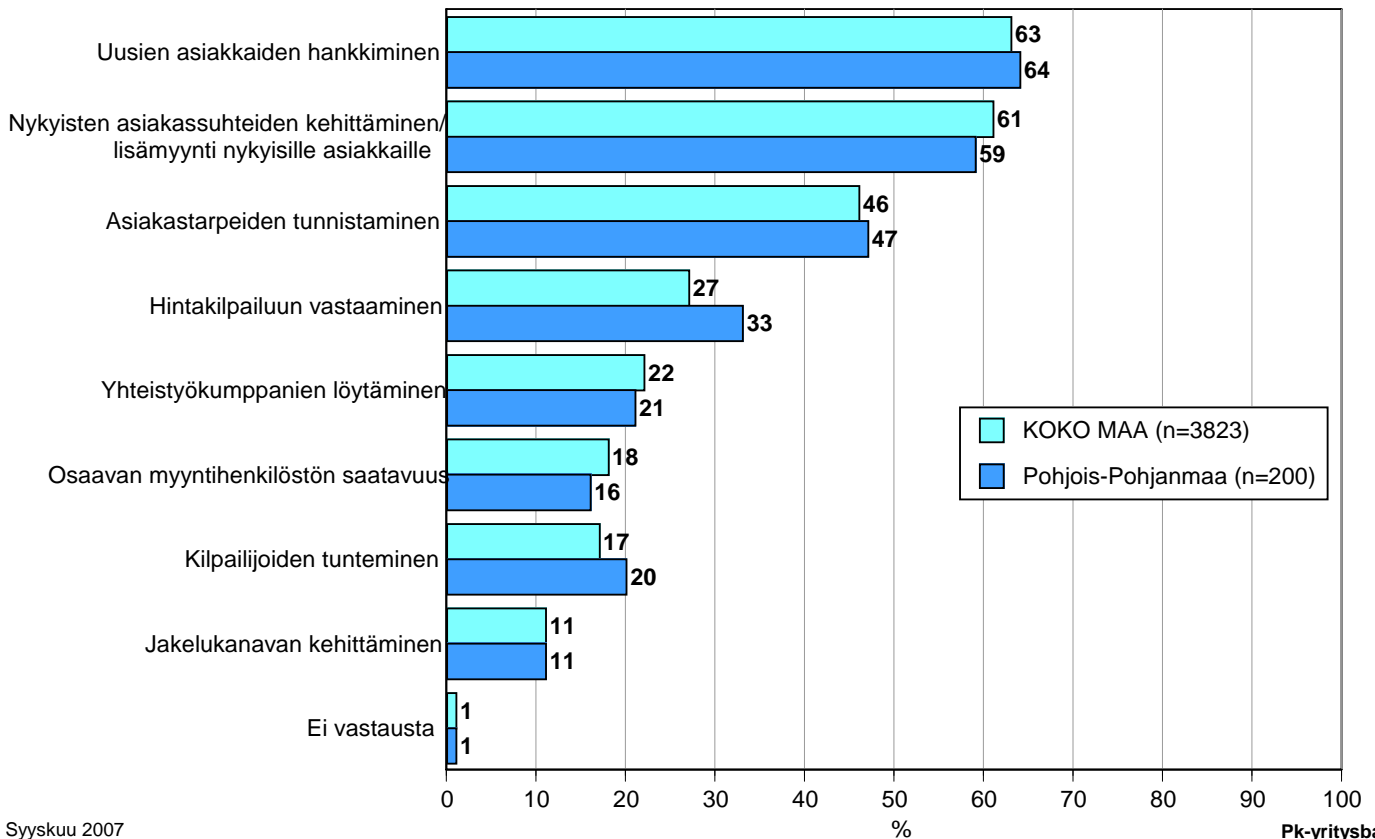
n=kaikki vastaajat

Keskeisimpänä yrityksen myyntitoiminnan haasteena pidetään sekä koko maassa että Pohjois-Pohjanmaan alueella uusasiakashankintaa ja nykyisten asiakassuhteiden kehittämistä. Koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä noin kaksi kolmesta on tätä mieltä. Lähes puolet sekä koko maan että Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yrityksistä pitää myös asiakastarpeiden tunnistamista keskeisenä haasteena.

16. YRITYKSEN MYYNTITOIMINNAN KESKEISET HAASTEET

n=kaikki vastaajat

Syyskuu 2007
Alkuperätunniste 4642/JKÄ/VH/JNR/ss/jso

Pk-yritysbarometri
Syksy 2007

PÄÄKONTTORIT

HELSINKI

Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

KUOPIO

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240

Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 0204 6011
Internet: www.finnvera.fi

ALUEKONTTORIT

HELSINKI (PÄÄKAUPUNKISEUTU)

Eteläesplanadi 8 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401

UUSIMAA

Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110

JOENSUU

Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163

JYVÄSKYLÄ

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299

KAJAANI

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899

KUOPIO

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330

LAHTI

Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249

LAPPEENRANTA

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149

MIKKELI

Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690

OULU

Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944

PORI

Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349

ROVANIEMI

Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099

SEINÄJOKI

Kauppatori 1 - 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399

TAMPERE

Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711

TURKU

Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649

VAASA

Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849

PIETARIN-EDUSTUSTO

FINNVERAN PIETARIN-EDUSTUSTO

c/o Finpro
29, Bolshaya
Konyushenna ya
Saint-Petersburg
191186, Russia
Puhelin +7 812 315 8991
Faksi +7 812 325 4482

Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi

ETELÄ-KARJALAN YRITTÄJÄT RY
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
p. (05) 610 0200, f. (05) 610 0220
www.yrittajat.fi/etelakarjala

ETELÄ-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa

ETELÄ-SAVON YRITTÄJÄT RY
Patteristonkatu 2 C, 50100 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo

HELSINGIN YRITTÄJÄT
Kellosilta 2 D, 2. krs. 00520 Helsinki
p. (09) 612 6230, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki

HÄMEEN YRITTÄJÄT RY
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame

KAINUUN YRITTÄJÄT RY
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. (08) 613 0931, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu

KESKI-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa

KESKI-SUOMEN YRITTÄJÄT RY
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. 010 425 9203, f. 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi

KYMEN YRITTÄJÄT RY
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi

LAPIN YRITTÄJÄT RY
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi

LÄNSIPOHJAN YRITTÄJÄT RY
Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja

PIRKANMAAN YRITTÄJÄT RY
Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

POHJOIS-KARJALAN YRITTÄJÄT RY
Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. (013) 221 311, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala

POHJOIS-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.ppy.net

PÄIJÄT-HÄMEEN YRITTÄJÄT RY
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame

PÄÄKAUPUNKISEUDUN YRITTÄJÄT RY
Tapiolan keskustorni 8. krs, 02100 Espoo
p. (09) 455 4525, f. (09) 467 655
www.espoonyrittajat.fi, www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi

RANNIKKO-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY -
KUST-ÖSTERBOTTENS FÖRETAGARE RF
Hietasaarenkatu 6, 65100 Vaasa
p. (06) 356 0800, f. (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa

SATAKUNNAN YRITTÄJÄT RY
Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta

SAVON YRITTÄJÄT RY
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo

UUDENMAAN YRITTÄJÄT - NYLANDS FÖRETAGARE RY
Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
p. (09) 274 5420, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN YRITTÄJÄT RY
Brahenskatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät

Uusikatu 64 A 2. krs, 90100 Oulu
Puhelin (08) 311 4677
Faksi (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa

Suomen Yrittäjät

Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

FINNVERA

Oulu
Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944

Finnvera Oyj

Valtakunnallinen vaihde: 0204 6011
Internet: www.finnvera.fi
Helsinki

Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

Kuopio
Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240